POŠTARINA U GOTOVU. CIJENA 3 DIN.

OBITELJ

BR. 36 1931

ILUSTROVANI TJEDNIK **OBITELJ** IZLAZI SVAKE NEDJELJE

PRETPLATA NA 3 MJESECA DIN 30·—. ZA INOZEMSTVO 3 DOLARA GODIŠNJE. — PRETPLATA SE PLAĆA UNAPRIJED

POJEDINI BROJ STOJI DIN 3.—

UREDNIŠTVO I UPRAVA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21. — TELEFON. 54-17. — ČEKOVNI RAČUN POŠT. ŠTED. BR. 33.536

Slika na omotu ovoga broja: ZBOGOM IGRAČKE. Foto Reputin, Zagreb.

Početkom nove školske godine vrlo će dobro doći svima vjeroučiteljima nova knjiga, koju ovih dana izdaje Jeronimsko Društvo pod naslovom

„KRŠĆANSKI NAUK“

To će biti biblijski katekizam, najbolje izdanje svoje vrsti u našoj domovini, koje će moći stati uz bok najboljih svjetskih sličnih knjiga. Bogato je ilustrirana umjetničkim crtežima i slikama. Knjigu su napisali zagrebački kateheti: Ferdo Heffler, Eugen Kornfeind i Stjepan Kramer. Narudžbe se šalju na Upravu Hrv. Knjiž. Društvo sv. Jeronima, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21.

— Halo, draga Dragice! Ti? Hvala Bogu, da sam te već jednom uhvatila. Otkad si se udala, kao da si zaboravila svoju staru prijateljicu. Ja sam se evo već nekoliko dana povratila iz Pariza zajedno s ostalim prijateljima »Obitelji«, a ti ne bi niti zapitala za moje zdravlje... Veliš, da sam morala doći k tebi?... Prva dva dana iza povratka jednostavno sam prespavala, jer sam bila umorna od puta i preobilnih utisaka iz Pariza i kolonijalne izložbe. A ostale dane morala sam svojoj mami, sestri i svima susjedima pripovijedati do u tančine o svim stvarima, koje sam na putovanju vidjela. Evo baš ovdje kod mene čitava družina, koja me još uvijek salijeće sa stotinu pitanja. Tebe sam zvala na telefon i jučer i prekojučer, ali tebi ni traga ni glasa... Donijela sam ti iz Pariza jednu malu uspomenu, da ti se bar donekle revaniram za onaj tvoj prekrasni dar, što si mi ga iz Jerusalima poslala... Doći ću popodne k tebi, da i pred tobom istresem vreću uspomena i utisaka... Veliš, da će biti i Cvjetko? I njega će mnogo toga zanimati, uza sve što je već vidio mnogo svijeta... Čuješ, ali i ti meni duguješ još mnogo pričanja o jeronimskom putu u Jerusalim, jer onu večer prije moga odlaska u Pariz jedva si u glavnim konturama opisala znamenitije zgode. A mene zanimaju detalji!... Zbogom, Dragice, zove me družina i već je nestrpljiva, što ovako dugo s tobom razgovaram. Nadam se, da ćemo se odsada češće razgovarati, barem kroz telefon. Ovih smo se praznika vrlo malo sastajale, ali će nas zimski kišoviti dani opet sigurno naći na okupu. Bog! Pozdravi tvoga Cvjetka! Rukoljub gospođi mami. Zbogom!

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

PITANJA:

214. Želja za samostanom. Imadem želju, da pođem među časne sestre, pa sam to već par puta mojima nešto malo o tom rekla, ali oni su protiv toga. Svršila sam 4 razreda realne gimnazije. Sada mi je 19 godina. Do koliko godina se prima, kako se dugo mora biti djevica i kakav je samostanski život? Kakovome bih po prilici poslu bila u samostanu dodijeljena? Napominjem, da znadem fino kuhati.

Čitateljica iz Zagorja.

215. Gramofonske ploče. Gdje bih mogao kupiti gramofonskih ploča sa više ćudorednim i nabožnim sadržajem. Koja im je cijena? I. N. J.

216. Germa. Čitajući »Obitelj«, naišla sam na Vaš oglas proti: »prištevima i čirovima na licu«. Budući da sam Dalmatinka, to ne znam, što kod vas znači »germa« i kad se upotrebljava, i da li se miješani domaći kvasac može kupiti u trgovinama. Stoga Vas molim, da se malo jasnije izrazite. Dalmatinka.

ODGOVORI:

186. Bolest uha. Najbolje bi bilo, da se posavjetujete s liječnikom, jer će Vam on znati podijeliti najbolji savjet za liječenje. Vi po svoj prilici imate upalu srednjeg uha (otitis media), koju ste zbog angine ili prehlade dobili. Stvar može da postane i opasna, ako daljnja nahlada ili koja druga bolest pogorša sadašnje stanje. A u tom slučaju pomaže jedino operacija, koja će otstraniti gnojno mjesto. Stoga treba da se čuvate! U uhu uvijek komadićak vate (dizinficiranog pamuka). Uho treba da ispirate svakoga dana. U apoteci pitajte u tu svrhu razrijeđeni H_2O_2, koji ćete na komadićku vate metati u uho. No budite oprezni, da pri tom ne ozlijedite slušne organe.

188. Antikvarna knjižara. Ako imadete na prodaju antikvarnih knjiga, izvolite se obratiti na moju adresu, naravno, da mi pošaljete popis i cijenu. Nadalje ja bi ih Vam preporučio, da ne kupujete antikvarne knjige, ako mislite osnovati ili obnoviti biblioteku, to Vam preporučam da se pretplatite na knjige i izdanja Knjižice »Dobrih Romana«, Trg Kralja Tomislava br. 21, ili na izdanja »Narodne Prosvjete« u Zagrebu, Kaptol 29. —

D. Barišić, už. majstor.
Srp. Miletić, Dun. Banovina.

193. Sladoled. Uputa za pravljenje sladoleda izašla je u 33. broju »Obitelji« na str. 542. u rubrici »Kuhinja«. Uredništvo.

*Izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (predstavnik dr Josip Andrić). * Odgovorni urednik dr Josip Andrić, Zagreb, Trenkova 1.*
Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ulica 2.
Zaklada Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu.

21815

BROJ 36 OBITELJ GOD III

U ZAGREBU 6 RUJNA 1931

Početak nove školske godine

Napisala Dr Božena Deželić

Kad svršava škola, zanimaju se za uspjeh i rezultate i oni, kojih se ne tiče direktno. Pišu se prikazi, statistike, kaže se koja riječ o prenatrpanosti škole, o potrebi ozbiljnih reforama, a onda se obično zašuti po onom našem stalnom i nepokolebivom pravilu: svakog čuda za tri dana dosta.

Onima, kojih se ta pitanja najbliže tiču, a to su roditelji i djeca sama, ne prestaje to čudo za tri dana. Uspjeh ili neuspjeh djeteta ostavlja duboke tragove na porodičnom životu, često i dublje, nego li se to izvana čini.

Možda bi zato bolje bilo, da se progovori koja riječ na početku škole.

O reformama školskog zakona, naučne osnove, o higijeni škole, o svim ovim krupnim pitanjima ne može da raspravlja svatko od nas, a samo raspravljanje ne bi ni koristilo. Meni je stoga namjera da kažem nekoliko riječi o onima, kojih se škola najviše tiče: o roditeljima i njihovu odnosu prema školi.

DJECA U ŠUMSKOJ ŠKOLI
HRANE KUNIĆE

Roditelji, koji djecu šalju u škole, vrlo se različito odnose prema školi, ali svi osjećaju jedno te isto: da je školovanje danas apsolutna potreba vremena, a ne čini se više velika razlika između muške i ženske djece. Mora se ipak priznati, da je velikoj većini roditelja važnije, da im djeca steku diplome nego li da steku znanje. To je donekle i razumljivo u onim školama, u kojima se učenje čini apstraktno, daleko, nepotrebno, kao u našim srednjim školama, pa se osobito neukiji prema takvom učenju i znanju odnose kao stvari nepotrebnoj samoj po sebi, a potrebnoj samo kao posredno sredstvo, kojim se postizavaju diplome, ti ključevi raznim službama i namještenjima.

Ovaj stav roditelja prema školi često teško osjećaju nastavnici i to im otežčava rad. Dom i škola nijesu saradnici, već često protivnici, a djeca su kraj toga **žrtve.**

Ne mislim ovdje tvrditi, da roditelji imadu posve krivo, kad osjećaju neko nepovjerenje prema školi ili prema pojedinim nastavnicima. I nastavnici su samo ljudi sa svojim manama kao i drugi. Ali roditelji imadu posve krivo, kad se prema školi odnose pasivno, ne brinu se, što se događa s njihovom djecom cijele godine, a rezultate na koncu primaju s manjim ili većim nezadovoljstvom, ali obično kao dar sudbine, na kojem oni ne mogu ništa promijeniti.

Čitav savremeni kulturni svijet govori danas o potrebi saradnje doma i škole. I kod nas se sa strane vlasti, a gdjegdje još i prije privatnom inicijativom pokušavalo da se osnivaju takve organizacije, nazvane obično Zajednice doma i škole. U teoriji one se čine krasnom institucijom, a i mogle bi doista biti vrlo dobre i korisne, jer im je namjera da zajedničkim silama upotpunjajući jedni druge porade oko dobra i napretka djece. Roditelji se upućuju u potrebe škole i način, kako će im pomoći, prate rad i razvoj djece, stoje u jačem kontaktu s nastavnicima i t. d. U praksi se pokazalo, da se često baš zbog nehaja roditelja rad takvih društava nije mogao razvijati. U zagrebačkim školama na primjer, kad bi takva zajednica pripravila ozbiljno i stručno obrađeno predavanje o kakvom važnom pitanju, ko što je odabiranje zvanja, stanje naših škola ili slično, u školi od sedam stotina đaka (recimo samo hiljadu roditelja) došlo bi na predavanje otprilike dvadeset što otaca što matera. Na vrlo važno i aktuelno predavanje o tuberkulozi u srednjim školama, koje je bilo priređeno za roditelje sviju zagrebačkih srednjih škola, došlo je šesnaest ljudi. Interesantno je, da su najrevniji i najozbiljniji članovi takvih zajednica obično roditelji najboljih đaka. Biva, da neki članovi takvih organizacija smatraju svojom zadaćom kontrolu i ogovaranje profesora, ali ništa ljudsko

nije takvo, da se ne bi iznakazilo i s vremenom izopačilo.

Organizovana saradnja doma i škole posebno je pitanje. Mnogi ljudi vjeruju, da korist od takvih društava nije veća nego li šteta od gubitka vremena. Ne može se reći imaju li pravo ili krivo, jer ovisi o tome, kakvo je društvo, a društvo opet nije nešto apstraktno, već ovisi o članovima.

Sigurno je, da je od koristi, ako roditelji promišljeno i ozbiljno prate rad svoje djece i pomažu im u pravi čas.

Začudo je, kako mnogi roditelji malo zanimanja pokazuju za školu: kad su djecu upisali, oni nikada više ne prekorače praga škole, i još se često time hvale. Kada dijete ozbiljno zapne, onda se digne vika na školu, a ne ispituje se i vlastita savjest. Žalosne su pojave, i izazivaju osjećaj stida oni roditelji, koji se pojave u školi dva dana prije klasifikacije, a neki i na koncu školske godine iza klasifikacije.

Mnogo se puta čuje, da roditelji kažu, kako ne žele dosađivati u školi, jer da nastavnicima nije pravo, kad im dolaze roditelji. Ako doista ima takvih nastavnika, onda oni ne razumiju svoje dužnosti i drugi treba da ih o tome pouče. Jer tko se može usuditi i reći, da otac i majka nemaju prava da pitaju za dijete. A nije od malene važnosti, ako pitaju u pravo vrijeme, ako djetetu treba pažnje, pomoći, nadzora u pravi čas. Naše škole vode i moraju voditi računa o tome pravu, pa nastavnici, osobito starješine razreda, imadu među svojim dužnostima posebno određene sate za razgovor s roditeljima.

Oni, koji s trudom i mukom, s golemim materijalnim žrtvama pridižu svoju djecu — a takvih je većina — oni, koji su se brinuli za dijete, prije nego li su ga dali u ruke nastavnicima, a brinut će se i poslije, oni sigurno imadu pravo da u svako doba saznaju o napretku i radu svoga djeteta

Ali izvještaji, koje dobivaju na svoja pitanja, treba da su njima od koristi u njihovu nastojanju oko dobra i napretka djeteta. Ne valja se kloniti istine i ne vidjeti nekih roditeljskih mana, koje mnogo škode djeci: to je u prvome redu roditeljska neobjektivnost. Ona je potrebno i krasno sredstvo, koje pomaže roditeljima da vole svoju djecu, ma kakva ona bila, to njima olakšava njihovu često doista tešku zadaću. Ali ako prevrši mjeru, može to svojstvo biti samo škodljivo i opasno za dijete.

Redovita je pojava, da roditelji bezuvjetno vjeruju u darovitost i sposobnost svoje djece. Rijetke su iznimke oni, koji ne vjeruju u »talenat« svoga djeteta, i mnogi su spremni tvrditi. da je neuspjehu djeteta kriva lijenost i nemar. nego li da priznaju, da je dijete nedarovito. Kao da je veća sramota neimati onoga, što se ni marom ni novcem ni radom ne može steći, ako nije od Boga dano.

Nema sumnje, da je saznanje nedostataka djece za roditelje gorko, ali zatvaranje očiju pred istinom ne pomaže: ona će nas svejedno stići prije ili poslije. Bolje je zato na vrijeme uvidjeti istinu i tražiti sredstva za borbu. Marljivost, trajni nadzor, vježba mogu ovakav nedostatak nadoknaditi.

Neke ukorijenjene predrasude o zlobi i mržnji nastavnika prema djeci rijetko će kada imati svoj istiniti temelj. To su izuzetne, žalosne i nezdrave pojave. Naprotiv je vjerojatno, da je sigurniji objektivni sud desetorice obrazovanih ljudi, nego li sud oca ili majke, koji doduše žele djetetu samo dobro, ali su često previše zaslijepljeni ljubavlju prema djetetu, a nemaju ni prilike da poređuju s mnogim drugima kao nastavnici.

Ozbiljna saradnja doma i škole može često vrlo dobro djelovati na dijete. Može se desiti, da fizičko ustrojstvo djeteta ili njegove duševne osebine traže neko posebno postupanje sa strane učitelja. Ni najbolji učitelj s najboljim namjerama ne može pogoditi pravu metodu, ako sa strane roditelja nije upućen. Fizički razvoj djeteta, koji ostavlja obično jake tragove i na duševnom razvoju, porodične i materijalne prilike — sve su to razlozi, koji dijete priječe u radu, a nastavnik ne može drugo, nego da mjeri svima jednakom mjerom, da od svih traži isto, pogotovu u razredima s velikim brojem đaka. Upućen i upozoren sa strane roditelja ipak može da pojedincu posveti po koji puta više pažnje, ili da mu olakša rad

Kad bi roditelji pokazali jaki i živ interes (i ozbiljan i objektivan) za rad škole, sigurno je, da to ne bi koristilo samo pojedincu, već bi i školske i državne vlasti morale uvažiti njihove zahtjeve.

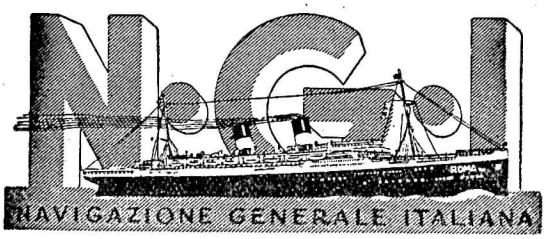

ZAGREB, ZRINJSKI TRG 16
Brzojavi: NAVIGAZION — Telefon 50-28

Najpovoljnije pruge:
Genova-Sjeverna Amerika: M|S „Augustus“ 4. septembra, S|S „Roma“ 25. septembra. — **Genova-Južna Amerika:** S|S „Giulio Cesare“ 8. septembra, S|S „Duilio“ 29. septembra. — **Genova-Srednja Amerika-Južni Pacifik:** M|S „Orazio“ 15. septembra, S|S „Colombo“ 14. oktobra. — **Genova-Australija:** M|S „Viminale“ 1. oktobra, M|S „Romolo“ 1 decembra. — **Genova-Brazil 11, Genova-Uruguay i Argentina samo 14 dana.**

N. G. I. zastupa: **Društvo „SITMAR“.** Pruge iz Genove za **Egipat, Palestinu, Grčku i Carigrad.**

N. G. I. zastupa: **Društvo „SAN MARCO“.** Pruge: **Dva puta nedjeljno Venezia-Trieste-Split-Dubrovnik** i obratno. Dnevna pruga **Fiume-Ancona.** Četrnaestdnevna pruga **Venezia - Trieste-Ancona - Bari-Brindisi-Rodi-Leros-Smirna.**

PADOVANSKE SVEČANOSTI za vrijeme proslave obljetnice SV. ANTUNA: N. G. I. i sva njegova podzastupstva u svim većim mjestima Jugoslavije davaju upute i organiziraju izlete i hodočašća u Padovu.

ŠKOLA U PRIRODI

SA SLIKAMA IZ ZAGREBAČKE ŠUMSKE ŠKOLE U TUŠKANCU

ŽETVA U ŠUMSKOJ ŠKOLI

Već prije godinu i po donijeli smo prikaz modernih škola u prirodi, u šumi. To su škole, većinom za djecu osnovne škole, u kojima se obuka drži obično cijelu godinu vani na svježem zraku. Samo u slučaju kiše i nepogodnog vremena drži se obuka u sobi, ili pod otvorenim krovom. Na zraku, vjetru i suncu djeca otvrdnu, ojačaju i tako ne podlegnu lako raznim bolestima. To osobito vrijedi za gradsku djecu, koja obično nemaju toliko zgode da budu na čistom uzduhu kao seoska djeca. Zato su šumske škole ili škole u prirodi prava blagodat za velike gradove, te se sve više otvaraju u stranome svijetu.

Poput velikih gradova kulturnih država i grad Zagreb ima svoju šumsku narodnu školu u Tuškancu. Postoji već od 1928. godine i to dozvolom Ministarstva prosvjete s pravom javnosti uz pomoć gradske općine, Higijenskog zavoda, Roditeljskog vijeća i školske poliklinike. Donosimo nekoliko slika iz te škole, da se vidi rad u njoj.

Djeca u toj školi imaju lagane stolice, koje su spojene s klupčicom. Dadu se brzo složiti i djeca ih meću na leđa te polaze na zgodno mjesto na livadu ili u šumu. Kada ga nađu, rastvore klupe, posjedaju i škola počinje. Ploča, koja je također laka, pričvrsti se na koje drvo ili stup. Ako je vruće, djeca sjede u plivaćem odijelu.

Obučno gradivo nastoji se djeci dati po mogućnosti što zornije. Zato upoznaju životinje u naravi, njeguju, hrane ih, važu njihovu težinu, mjere im visinu itd. Tako se privikavaju na rad oko njih, a taj se upotrebljuje i u početnom pisanju i čitanju. Djeca izrezuju slova, slažu ih u riječi i rečenice te ih naljepljuju na papir.

Rad je uopće obljubljeno sredstvo djece, jer izlazi iz njihova instinkta za kretanjem. Zato s veseljem obrađuju svoj vrt, kopaju, siju, sade po volji na svojoj gredici, mjere iznikle biljke, opisuju ih i u jeseni s uživanjem beru plod, koji im u zimi služi kao sredstvo obuke. (Vidi gornju sliku!)

Isto tako upotrebljuju rad pri zemljopisnoj obuci. Sami izrađuju relijef ili na stolu za pijesak ili u pijesku na zemlji onog zemljopisnoga kraja, koji uče. Tako im plastično predočen kraj ostaje jasnije u pameti nego slike sa karte.

Na taj način škola u prirodi pruža djeci veselje, ugodan boravak, a povoljno djeluje i na njihov fizički razvitak.

DJECA UČE ZEMLJOPIS HRVAT. ZAGORJA

OBUKA LJETI U PRIRODI

ANICA

ROMAN JEDNE SELJAČKE DJEVOJKE
NAPISAO F. S. FINŽGAR - PREVODI P. TIJAN
(NASTAVAK.)

»Donesi mi polić vina,« reče Mokar ženi, kad su ostali sami.

»Vidiš, tako je, kako sam rekao. Sad si sama vidjela. Ja ne mogu trpjeti takvih lica — hu, ženo, to je otrov — otrov —«

Nagne čašu i isprazni je na dušak.

»Dragi moj, nemoj nikada tako govoriti!« Mokarka se dosta silila, da bi mogla mirno govoriti.

»Nikada tako! Nego kako? Ta imaš ipak oči i uši.«

Gospodar si natoči i počne hodati gore dolje po sobi. Ruke je držao na leđima, široka su mu se pleća pognula, oči su gledale u pukotinu na podu, po kojoj je hodao amo tamo, i slušao ženu.

»Imam oči, ali moje katkada više vide i bolje nego tvoje, kod takvih riječi naime. O gospodarstvu i trgovini ne kažem ništa, da ne budeš na koncu još i na me jadan. Više vide, kažem. Ti misliš, da je Ivan zato srdit, što ne može platiti. Nešto ga već tare i to, sigurno, ali mora biti još drugi klin u tomu. Naći ću ga, kažem ti, baš ću ga naći. Ti se pak ništa ne srdi, lijepo govori s Ivanom, kao da nije ljut na tebe ni ti na njega.«

»To je zbilja silno; gospodar dakle gmiže za slugama.«

Mokar udari nogom o tlo i pođe opet po pukotini, a da nije ni pogledao žene.

»Uistinu je žalosno, a ipak je danas tako. Ponudi mu još jednom, tako u šali mu reci; zašto se Anica i Ivan tako vole — i pravo je, da se vole, jer su rođeni jedno za drugo — tako se vole, da se ne će nikada pustiti. I zato je za njih i za nas pravo, ako se učini, kako sam rekla.«

Muž stupi k stolu i dolije sebi u čašu. Zatim ode natrag nasred sobe i ništa ne odgovori. Ona je zašutjela i prstom je grabila na kup mrvice, koje su bile rastresene po stolu.

»Da li je na Maloj ledini već posijana heljda?« on se časkom ustavi i pogleda ženu.

»Popodne će biti.«

Tada se otvore vrata i Jalža pomoli glavu u kuću.

»Krava se pripravlja!«

»Sava?« obazre se naglo Mokar. Oči mu se zakrijesiše.

»Gdje je Ivan?« ustane Mokarka i pođe k vratima.

»Kod nje!«

»Onda je sve dobro.«

Jalža zatvori, Mokar si pripaše višnjevu pregaču i zavrne rukave.

»Pogledajte, kakvo telešce!« usklikne Ivan, kad je gospodar otvorio staju.

»Već, hvala Bogu i sv. Stjepanu!« izgovori Mokar, a čelo mu je bilo bez bore i sav obraz veliko veselje. A ni Ivan nije imao više šešira na strani.

»Ne znate, preživala je međutim; da, Sava, to je životinja. Najbolja! To sam uvijek tvrdio. Za sve je: za mlijeko, za tele i izješna kao uš.«

»Da li me treba ili ne?« javi se Jalža zadirkljivo i strese koš suhe stelje pod kravu.

»Samo pođi, pripazit ću sam!« reče joj Ivan, pomakne gospodaru stolac i pogleda tele, koje je ležalo savito u klupko i umorno otvaralo oči.

»Ivane, kad smo sami, što ti je danas bilo zapravo?« počne Mokar i sjedne na stolicu.

Sluga potegne šešir opet na oči, počeprka s vilama nepotrebno po stelji i odgovori:

»Što bi mi bilo? Ništa.«

»Ništa, ništa. Osobitoga gotovo ništa. Ali poznaš me, da me peče, ako se družina tako nećka, kao danas, a čovjek ne zna, zašto. Ako je što krivo, popravit će se. Zašto sam gospodar?«

»To nije ništa, upravo ništa.« Ivan je postajao zlovoljan i ugnuo se u drugi kraj staje, gdje je čeprkao i spremao po jaslama. Mokar je šutio i gledao Savu i tele. Kad se Ivan opet povratio, reče:

»To neće biti za mesara, što? Hranit ćemo ga.«

»Hraniti«, odgovori Mokar i nasloni se laktovima na koljena. Ivan je osjetio, da se gospodaru čini premalo, što mu nije otkrio sve po istini. Zato su oba šutjela, dokle se nije javio gospodar, kao da se nenadano nečesa sjetio:

»No, Ivane, kako je tele lijepo i izvrsnoga plemena, ako si od volje, kako smo se sinoć razgovarali, neka bude tvoje.« Gospodar se uspravi i pogleda slugu. Taj se naslonio na vile, oči su mu pasle na lijepom teletu.

»Lijepo je, uistinu lijepo, samo, da znate, tako sam se predomislio, da mi ne treba ni kolibe, ni žene, ni teleta — ništa mi ne treba zapravo.«

»I to je pametno, ja sam samo napomenuo i ništa ne nudim. Svatko neka sam promisli. — Dakle, ti ćeš biti uz kravu, zar ne?«

»Da.«

Gospodar se još jednom obazre na životinju i šaptaše blagoslov. Još preko dvorišta je zadovoljan kimao i otišao odmah k ženi.

»No, to je tele!«

»Jalža je rekla.«

»Ivanu sam ga ponudio za uzgoj, kako sam ti govorio, pa ne će.«

»No, ta je lijepa.«

»Kaže, da mu ne treba ni žene, ni kolibe — ništa. Ja sam radi toga veseo.«

»Ni ja ne bih bila žalosna, kad ne bih znala, kako je. Oh, muškarci, sami sebe ne poznate.«

Mokar slegne s ramenima, uzme kalendar i zapiše dan, kad je od Save dobio tele. Ona ode u kuhinju, gdje je Anica umivala. Marama joj visjela još više na oči i nije ni pogledala mame. Mokarka otvori ormar, odreže komad pogače i nalije vina.

»Na, to nosi Ivanu, koji pazi uz kravu!«

Anica brzo pusti umivanje, otare ruke i uhvati čašu i pogaču. Sve je to učinila kao čovjek, koji radi bez promišljanja na prvu riječ. Tek sada se sjeti, kamo je šalje gospodarica, i sva se zbunila. Stavi zalogaj natrag na sto i ispod marame pogleda gospodaricu.

»Ništa ne gledaj i pođi«, reče gospodarica i zatvori ormar.

»Mama, kad je tako srdit na mene!«

»Što bi bio srdit, nije srdit. Sitničavi ste, svi ste sitničavi, samo da se dražite među sobom. Križ Božji s ljudima! Ne oklijevaj. Ne ćete ugristi, ne!«

Anica je otišla, gospodarica je gledala za njom kroz prozor i namršti se, kad je vidjela, kako si Anica s pregačom briše oči.

»Moj Bože«, promišljala je Anica putem, »što da mu rečem? — Ništa. — Samo ću mu ostaviti. — Ili da mu sve kažem. — Ako bi pak navalio na mene — ne — bit ću mirna. — Ipak u tom više ne ću živjeti — svejedno —«

Prije nego je Anica mogla što odlučiti, bila je pred vratima i otvorila ih.

Ivan je sjedio na stolcu, šešir je ležao smotan pred njim na tlu.

»Ivane, to su ti dali mama; kamo da ti stavim?«

Ivan naglo digne glavu i ogleda se, kao da bi ga tko dozvao iz sna.

»O,« sav se je veseo začudio. Ali naglo promijeni glas, kao da se dosjetio, da ne smije biti prijazan, pa nastavi ozbiljno, gotovo bezbrižno: »Stavi kamogod, možda ovamo na umivaonik.«

Anica je postavila, kako joj je rekao. Ivan se svladao, ali ju je unatoč tomu pogledao pod maramu i vidio njezine zaplakane oči.

»Zašto plačeš, Anice?« Sam nije znao, kako ju je uhvatio za ruku.

»Zašto si tako srdit na mene?«

Anica mu izmakne ruku i potraži rubac, jer ju je silio plač.

»Ta nijesam srdit, samo sam žalostan, ta žalostan, ne znaš, kako!«

»Šta ti se dogodilo?«

»Ništa, ali mislim, istinu ću ti kazati, tako mislim, da ti imaš koga drugoga . . .«

»Ivane!« krikne Anica odlučno i bolno. Ivan ustane sa stolca. Gledali su jedno drugome u oči i šutjeli.

»Anice«, izgovori Ivan i glas mu se tresao. Anica uzdahne.

Onda nije Ivan znao, kako je prevrnuo stolac i pregazio šešir, kad je ostao sam usred staje i imao raširene ruke, kako bi još pritiskao Anicu na uzbuđene grudi.

Anica se žurila s umivanjem i nije joj više visjela marama na očima. Ispod nje su gledali veseli uvojci i spustili se na čelo.

Širite »OBITELJ«

X.

Ivan je vozio drva prema Globeli. Voz je škripao i tresao se po duboko urezanim kolosjecima. Ivan je veselo udarao bičem, da se je razlijegalo po brdima.

»Bog daj sreće, Ivane!«

Iza grma ga oslovi kolibar Antun, Aničin otac, koji je povukao kolica, što ih je sam gurao, u visoku paprat uz put, da se ugne teškom vozu.

»Kamo, oče, kamo?« razveseli se Ivan i postavi dugo bičalo na tlo.

»Tri mrežnice stelje imam tamo za Vragovcem, pa sam rekao, kad smo omlatili, da ću je dovući kući. Tako se trudimo mi kolibari, a vi takve konje!«

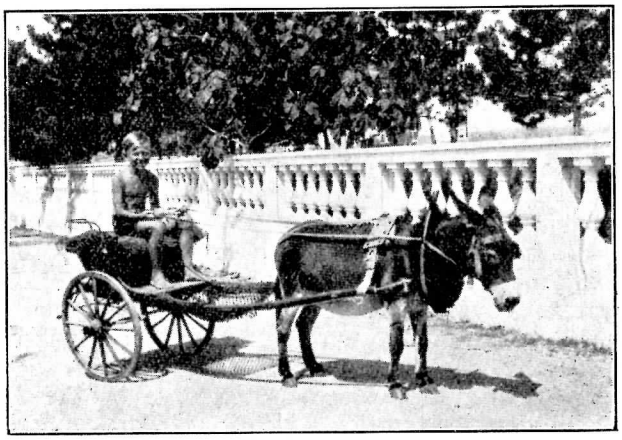

MALI VLADO IZA KUPANJA NA KRKU

»Je-ha-a«, poviče Ivan za vozom, da su konji stali. Antun je gledao, kako su dignuli glave i potresli grivom.

»Lijepe životinje, uistinu. Što, kad nijesu moje, oče. Više su vrijedna vaša kolica, jer su vaša. Vi radite za sebe, a mi sluge za druge. Tako je to.«

»No, uvijek ne ćeš ni ti vući za druge.«

Antun pogleda ispod obrva, Ivan se zacrveni i počeprka bičalom po prašini na cesti. Obojici je za čas nestalo riječi. Antun potegne kola iz paprati i reče:

»Da, tako je. Ako nemaš, zlo je, ako imaš, nije bez križa.«

»Oče«, stupi Ivan preda nj, pogleda po cesti gore i dolje i plašljivo nastavi:

»Oče, sami smo, moram vas pitati, ta znate, što mislim.«

»Mina mi je rekla. Ne znam, kako bi.«

Kolibar je slegnuo ramenima.

»Oče, po istini ću vam kazati, odavle ću je odvući, ako je obećate komu drugomu.«

»Što bi to! Nikomu radije nego tebi. — Ali pomisli . . .«

Antun je promiješao s palcem i kažiprstom i žalostan pogledao na Ivana.

»Zar sam o tom što pitao, oče?« uspravi se Ivan pred Antunom.

(Nastavit će se.)

Pločica i pisaljka

Napisao Marko Vunić

Ovih su dana mnogima od vas pošla djeca po prvi put u školu. Kolike li radosti, a i kolikog li plača? Kolikom su radošću otac i majka opremali dijete, koje prvi put ide u školu. Dakako da sve to raznoliko djeluje na djecu. Neka jedva čekaju čas da zavire u školu i sjednu na klupe, a neka opet sa strahom i strepnjom prekoračuju školski prag. Mnoga djeca već po nekoliko noći ne spavaju pred polazak u školu, a većina onu noć prije polaska. Šta sve oni ne snivaju i koje li se sve misli ne vrte u njihovim malim glavicama? Oni i ne slute, kako polaskom u školu nastaje novo razdoblje njihova života. Prvi polazak u školu dobiva neki naročiti čar u obitelji.

I mi stariji rado se sjećamo prvih dana školskoga života. I već nekoliko dana prije imali smo našu dragu pločicu i pisaljku, a uza nju privezali smo i malu spužvicu. Stavili smo je u torbak. Bilo je to naše blago. Pazili smo je kao oči u glavi, a ako smo je polupali, znali smo, što nas čeka kod kuće.

Na toj smo pločici pisali prve uspravne, kose i savijene crte, da kasnije slažemo od njih lakša, pa teža slova. Čini nam se, kao da nam i sada bruje u ušima one monotone izreke: »tanko koso gore, debelo dolje, savij tanko dolje, savij debelo gore, itd.« Pisali smo i prve brojke i slagali desetice, stotice i tisućice. A onda smo nizali brojku ispod brojke i počeli s pravim računanjem.

Slatka naša pločica! Mnogo je poteza prošlo preko tebe, mnogo smo puta prešli preko zabranjenih crta i prostora, mnogo smo puta napisali krive crte, pisove i slova, napisali smo a i nacrtali mnogo kojekakvih likova, koji su za nas bili prave umjetnine, a za druge su to bila čudovišta, nakaze i sredstvo za zabavu i smijeh.

Ali pločica nam je bila vjeran drug. Sačuvala je mnoge naše tajne, i često nas puta izbavila od sramote i neprilike. Jer ako smo nešto ružno napisali ili nacrtali, dozvali smo u pomoć našu mokru spužvicu ili krpicu, i ona je to lijepo izbrisala, pa od naših hijeroglifa nije ostalo ni traga. Pa kako da ne budemo zahvalni našoj pločici i spužvi?

I sada dođoše neki ljudi, koje zovemo pedagozima, i rekoše: »Dolje s pločicom! Ne trebamo više ni pločice, ni pisaljke, ni spužve! Mjesto toga bilježnicu i olovku u ruke. Dapače za prvih par mjeseci ne treba ništa. Djeca će već sve u školi naučiti i bez toga. Nije potrebno najprije pisati pisana slova, pa onda štampana. Odmah ćemo mi to sve zajedno naučiti!« I tako navijestiše rat pisaljci i pločici, i istjeraše je iz gradova i varoši, a nestat će je brzo i iz sela.

Mi se stariji tome čudimo, jer nas vežu lijepe uspomene uz našu pločicu i pisaljku, a eto novo vrijeme donosi nove misli i nove metode.

Pa iako nam pisanka nije onako vjeran drug i prijatelj kao pločica, jer ona ništa ne sakriva, sve ostaje na njoj, i jer ona čuva sve naše ružne poteze, ipak je ona zgodnija i praktičnija. Moramo se i mi pokoriti zahtjevima novoga vremena! Po pločici smo morali tvrdo upirati, a dakako da smo pri tom skršili i čitave tucete pisaljki. Izrovali smo po njoj čitave brazde, pa su slova upadala i prelazila preko tih brazda. Dobila bi takav oblik, da ih ne bi mogli ni poznati. A kad smo počeli pisati olovkom po pisanci ili bilježnici, teško smo se mogli odučiti od upiranja. Ruka nam je bila tvrda i teška, pa smo derali papir i često smo morali zašiljivati olovku. Mjesto spužvice moradosmo imati dvije nove stvari: gumenu brisalicu i nožić!

Tako su nas eto uspomene na pločicu i pisaljku dulje zavele, a moramo reći nešto i o samoj školi prigodom početka nove školske godine.

Nova škola ide novim putevima i traži nove načine u uzgoju. Nova nauka o uzgoju veli: »Dajte djeci što više slobode, veselja, sunca i zraka. Neka učitelj samo rukovodi, a što je moguće više neka djeca sama rade. Dajte djeci što više igre i zabave. Neka su što više u prirodi. Zdravlje djece mnogo utiče na uzgoj i napredak. Treba otvarati raznovrsne škole prema tjelesnim i duševnim svojstvima djece«. Tako nikoše u posljednje vrijeme raznovrsne škole: škole za slabunjavu djecu, za slabije nadarenu djecu, škole u prirodi itd. Djeca treba da idu što više na izlete. Osnivaju se posebne planinske i primorske kolonije, posebna zabavišta, uzgajališta i oporavilišta. U nekim naprednim državama i gradovima neke škole nemaju ni školske zgrade: djeca putuju željeznicom i parobrodom i putem uče. — Prirodne nauke naučit će se najbolje boravkom u prirodi; zemljopis će se najbolje naučiti putovanjem, zdravlje će postići boravkom na zraku i suncu, ručni rad naučit će najbolje u posebnim radionicama itd.

Možemo li se potužiti na nove odgojne pravce? Ne možemo. Kolikogod nam je moguće, pomažimo ova nastojanja. Upored sa školskim uzgojem neka ide i obiteljski uzgoj. Uzgoj u školi, upotpunjen s čestitim uzgojem u obitelji, kruna je uzgojnoga rada i općeg obrazovanja naše djece.

EVROPA U NOVELAMA JE SADRŽAJ NOVOGA ZABAVNOGA KALENDARA
RAZGOVORA UGODNOGA ZA G. 1932.
Cijena Din 10·—, za pretplatnike „Obitelji“ Din 7·—

ĐAČKI KONVIKT OŽEGOVIĆIANUM

U starom uskočkom gradu Senju pruža se našoj mladeži lijepa prilika, da se za vrijeme svojih srednjoškolskih nauka čestito i valjano odgoji. Tu se nalazi đački konvikt »Ožegovićianum«, kulturno i humanitarno djelo mecene grada Senja — biskupa Mirka Ožegovića.

G. 1857. Ožegović je iz vlastitih sredstava kupio u gradu trokatnu zgradu i osnovao fond, odakle će se besplatno uzdržavati marljivi i siromašni učenici. Ovaj je zavod podigao biskup Ožegović, da osigura dovoljan broj đaka senjskoj gimnaziji, koju je također osnovao godine 1839. Vrijedni nasljednik biskupa Ožegovića, dr. Antun Maurović preureduje historijsku uskočku vojarnu god. 1896. u zavod, koji će moći primiti daleko veći broj pitomaca. Biskup Maurović s velikim razumijevanjem kao bivši rektor zagrebačkog »Orfanotrofija« i sveučilišni profesor konzultira ugledne pedagoge i poznate graditelje, da što modernije i udobnije udesi ovaj novi zavod. Ove godine navršilo se je 35 godina, što zavod »Ožegovićianum« u novoj zgradi vjerno vrši svoju zadaću po nakani svojih velikih utemeljitelja. Do 3.500 pitomaca odgajalo se u ovom zavodu u ovih 35 godina Svi ovi su i kao pitomci ovoga zavoda bili odlični đaci senjske gimnazije. Nije ni čudo, jer poletna mlada duša svakog pitomca nađe tu obilje hrane duševne uz zdravu i tečnu hranu te svježi primorski zrak.

Dvokatna zgrada u svijetlo-cementnoj boji s velikim bijelo-emajliranim prozorima kaže, da u kući vlada čistoća, red i radost, gdje nesmetano mladež može provoditi svoje najugodnije dane života u radu i izgradnji svojeg uma i srca. Već kod ulaza u zavod čini na posjetnika snažni utisak impozantan vestibul. Odmah na prvom hodniku mora ostati svaki zadivljen, kad zaviri u veliku zračnu dvoranu, gdje se mladeži daje prilika za ugodnu zabavu i odmor. Billiard, kino, ping-pong, šah, domino i drugo uz različne poučne i ilustrirane listove uporabljuju pitomci za odmor iza školskog rada. Često njihovo veselo raspoloženje prati đački tamburaški zbor i radio glazba. U drugom dijelu zgrade nalazi se opet velika dvorana za nauk, u kojoj se svaki pitomac na određenom mjestu uz nadzor nastojnika marljivo pripravlja za školu. Nasuprot ove dvorane nalazi se bogata knjižnica s potrebnom literaturom, a u sobi do ove glazbena dvorana s klavirom, guslama i drugim instrumentima. Širokim stubištem popneš se u drugi sprat. Dugi prostirač, posebna čistoća i tišina na gornjem hodniku bude u posjednika još veće zanimanje. Tu je i kućna kapela — dom molitve, ukrašena po zidovima zlatno crvenim brokatom. U istom hodniku nalaze se četiri velike spavaonice. U lijepom redu složeni kreveti s noćnim ormarićima i s ormarima za rublje i odijela s velikim prozorima, parketi, pokriveni sagom daju pitomcima iza dnevnog rada ugodni tjelesni odmor. Od dnevne buke i veselog vriskanja odjeljene u posebnom odjelu nalaze se dvije prostrane bolničke sobe s bijelim namještajem. Kuhinja, pranje rublja, bolnica i čistoća zavoda povjerena je sestrama milosrdnicama. Osim tako ugodnog života u zgradi imadu pitomci češće u tjednu dalje šetnje na čistom zraku po senjskoj okolici i u zavodskom vrtu, gdje se također uz nadzor nastojnika zabavljaju slobodnom igrom. U ljetno doba su svakidanje šetnje pred večer i kupanje u moru. U zimi imadu pitomci moderno uređeni bazen na raspolaganje. Sve je ovdje tako lijepo i skladno uređeno, da se zavod može ubrojiti među najodličnije zavode u našoj državi. Stari, u povjesnici našoj znameniti grad Senj s pravom se diči na ovaj lijepi zavod i gimnaziju, koji su u bližoj i daljoj prošlosti dali našem narodu ugledne radnike za Boga i narod.

STUBIŠTE U KONVIKTU

DVORANA ZA NAUK

KAPELA KONVIKTA

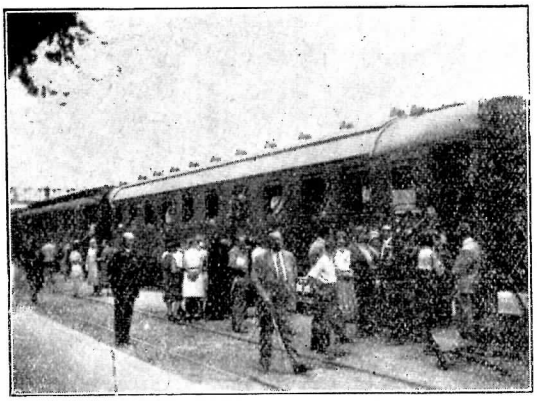

ODLAZAK UČESNIKA OBITELJSKOGA PUTOVANJA
na kolonijalnu izložbu u Pariz

Podizanje katoličkog doma u Gospiću

ODLAZAK DRUGOG OVOGODIŠNJEG HRVATSKOG HODOČAŠĆA U LURD
Foto „Obitelj"

Kad je god koji sabirač za koju bilo katoličku stvar pokucao na vrata nas katolika u Gospiću i u cijeloj Lici i Krbavi, našao je otvorena vrata i srca naša. Uz rijetke — vrlo rijetke — iznimke svaki je od svoga siromaštva davao malo, ali rado.

Sad je došao red, da mi okušamo, hoće li nam uzvratiti svi oni, koje smo mi rado pomogli. To više, što je to prvi javni poziv, što ga Lika u svijet šalje.

Želimo naime u Gospiću — u srcu Like i Krbave — podignuti skroman »Katolički dom«, da bude žarište katoličke svijesti ovdje, gdje živimo gusto izmiješani s pravoslavnom braćom.

Teška su vremena, doba svakojakih kriza, ali mi ne tražimo mnogo. Od mala malo, ali rado! Dobrovoljni prilozi neka se šalju potpisanomu, a dobri Bog neka plati!

Rimokatolički župski ured
u Gospiću (Lika).

IZ IGROKAZA „PROLJEĆE" PRIKAZANOG OD UČENIKA DJEVOJAČKE OSNOVNE ŠKOLE U NOVOJ GRADIŠKI

S PROSLAVE 34. GODI
U TRNOVITIC
U srednjem redu s lijeva na desno: Dr Ar
Miroslav Bubanić, župnik u Mađarevu; D
zagrebački; Augustin Maretić, župnik i
župnik u Konjščini. Ostalo su gc

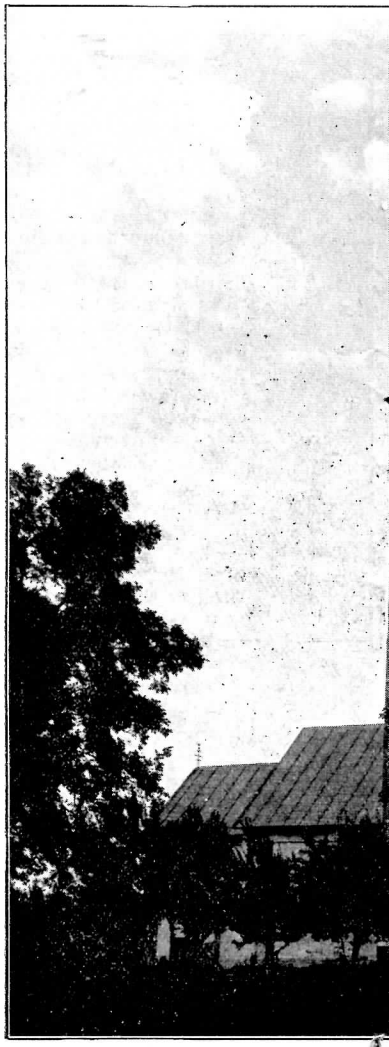

ŽUPNA CRKVA SV. MA
Najstarija crkva u kr
Foto P.

DIŠNJICE MISNIŠTVA
ICI 8. VIII. 1931.
r Ante Lončarić. župnik i kanonik u Senju;
; Dr Franjo Salis-Saevis, posvećeni biskup
ik i dekan u Trnovitici; Dr Juraj Cenkić,
u gosti prigodom te tihe proslave.

Pjevačka sekcija vatrogasnog društva u sv. Petru Orehovcu

VESELE OSJEČKE ČITATELJICE „OBITELJI"
na ljetovanju u Slov. Konjicama u Sloveniji

Već drugu godinu radi uspješno pjevačka sekcija Vatrogasnog Društva. Pjevači su nastupili dva puta. Svojim nastupom u slikovitoj narodnoj nošnji i skladnim pjevanjem pobudili su kod mnogih simpatije. Dao Bog da se od ove sekcije razvije samostalno društvo, koje će njegovati crkvenu i svjetovnu pjesmu. Prvi su temelji udareni.

Ovogodišnja hodočašća u Lurd. Odbor za lurdska hodočašća u Zagrebu pod zaslužnim vodstvom preč. g. dra Pavla Lončara priredio je ove godine izuzetno dva hrvatska hodočašća u Lurd. Prvo je bilo dulje i ustavljalo se u Parizu i Lilleu, gdje je bio ove godine priređen veličanstveni euharistijski kongres francuskoga naroda. Drugo hodočašće je išlo najkraćim putem preko Italije i Švicarske u Lurd. Hodočasnici su se s oba hodočašća vratili potpuno zadovoljni i oduševljeni sa svim, što su vidjeli u Lurdu i putem do Lurda. Svih se osobito dirnula pobožnost naroda, koju su vidjeli u Lurdu i odanost i duboka vjera brojnih hodočasnika iz čitavoga svijeta.

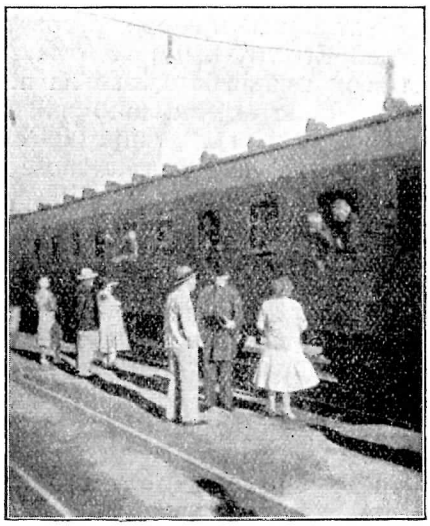

OPROŠTAJ S LURDSKIM HODOČASNI
CIMA NA ZAGREBAČKOM KOLODVORU
10. VIII. 1931. *Foto „Obitelj"*

RTINA U TRNOVITICI
u oko Grubišnog Polja
Sivjanović

PJEVAČKA SEKCIJA DOBROVOLJNOG VATROGASNOG
DRUŠTVA U SV. PETRU OREHOVCU

U SVETOJ I PROKLETOJ ZEMLJI

Putopis iz Palestine — Napisao Dr Josip Andrić (Nastavak)

NA MASLINSKOJ GORI.

Nad tim nekadanjim židovskim hramom, koji je davao u Kristovo doba sav čar Jerusalemu, zaplakao je Krist gledajući ga s Maslinske gore i predviđajući njegovu propast. I posljednji pogled Kristov, kad je s vrha Maslinske gore iza svog uskrsnuća uzašao na nebo, pao je sigurno na taj njemu tako mili hram. Ali kao mošeja, tako se i na mjestu uzašašća Kristova podiže mala muslimanska mošeja, u kojoj je prema legendi sačuvan trag lijeve stope Kristove.

Do te je mošeje u blizini špilja sv. Pelagije, a malo dalje crkva, koja se diže na mjestu, gdje je prema predaji Krist apostole učio moliti očenaš. Ta je molitva u 36 jezika urezana u posebne ploče, koje su do g. 1927. bile poredane unaokolo koridora pred predvorjem crkve. Hrvatsku je ploču dao načiniti i smjestiti o. Ivan Franković, dugogodišnji predstavnik franjevačkoga komesarijata Svete Zemlje u Zagrebu Budući da se sada na tome mjestu gradi bazilika Srca Isusova, većina je ploča privremeno uklonjena, te tako ni mi ne vidjesmo ploče s hrvatskim tekstom očenaša.

S Maslinskoga brda ponio je svaki od nas na spomen maslinovih grančica. Nude ih ondje dječaci za bakšiš. Neki su ih tako pribavili, a neki su ih sebi i sami nabrali. Jedan mi je slovenski župnik, koji je g. 1904. bio u Svetoj

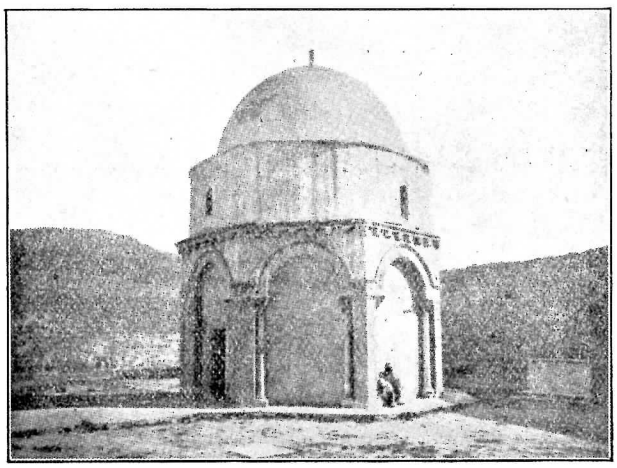

MOŠEJA NAD RUŠEVINAMA KRŠĆANSKE CRKVE
na mjestu uzašašća Kristova na Maslinskoj gori

ZEPPELIN NAD HRAMOM BOŽJEGA GROBA
u travnju o. g. Kupola hrama Božjega groba je sprijeda na slici, iza nje se vidi kupola Omarove mošeje, a u pozadini je Maslinska gora

Zemlji, pričao, kako je i na nj više arapskih dječaka navalilo, da od njih kupi maslinovih grančica, pa kad je od nekih kupio a nije od sviju, bacali su se za njim kamenjem, te je trkom morao pobjeći ponijevši tako neugodan spomen s toga Kristova najmilijega brda. Nama se takva šta nije desilo. Nama je posjet Maslinskog brda ostao u uspomeni kao jedan od najljepših momenata s boravka u Jerusalemu.

TRAGOM POHODA MARIJINA

Za našeg šesterodnevnog boravka u Jerusalemu činili smo na četiri strane izlete, da obi đemo historijska i biblijska mjesta bliže i dalje okolice.

Prvi izlet bio je u rodno mjesto sv. Ivana Krstitelja, preteče Kristova. Danas se to mjesto zove Ain Karim ili Sv. Ivan na Brijegu. To je arapsko selo, kojemu su se bijele kuće nanizale između zelenih vrtova, a iznad mjesta dižu se dva crkvena tornja, kao da dva pastira bdiju nad stadom svojih bijelih ovaca.

Ain Karim je 7 km udaljen od Jerusalema a leži u judejskom gorju. Naši se automobili nakon četvrt sata vožnje zaustaviše na cesti do Marijina zdenca, koji se došljaku iz Jerusalema nalazi lijevo od samoga mjesta. Tu se strkalo

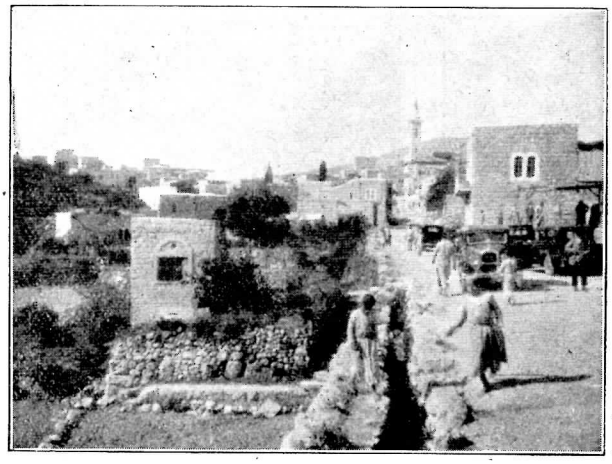

SV. IVAN NA BRIJEGU

MARIJIN BUNAR U SV. IVANU NA BRIJEGU

mnogo djece k našim automobilima želeći dobiti bakšiša. Ne obaziruć se mnogo na njih pođosmo k Marijinu zdencu. Zove se tako, jer predaja drži, da je Majka Božja boraveći u ovome mjestu tri mjeseca kod svoje rođakinje Elizabete sigurno dolazila i na ovaj zdenac. Uza nj je sada mošeja, a prostor, koji je kao neko predvorje, uvijek je pun žena: jedne peru rublje, a druge grabe u džbanove i limene posude vodu, koju nose svojim kućama. Kad smo ušli, nastalo je među njima živo komešanje. I dok su neki od nas pili od te vode, drugima je zapelo oko na maloj arapskoj djevojčici od kojih pet-šest godina, koja je poput odraslih žena na glavi nosila manju limenu posudu napunjenu vodom i pri tom se držala kao velika. Dražestan prizor!

Od Marijina bunara uputismo se u dvoredu uzbrdo prema crkvi pohoda Marijina moleći zajednički krunicu, u kojoj dolaze riječi: »Koga si, Djevice, idući Elizabeti u pohode nosila . . .« Za nama se uputilo i jato arapske dječurlije.

S brda nas je pozdravljao glas zvona, a na ulazu u dvorište dočekao starina franjevac dijeleći nam pločice od debeloga kartona, na kojemu je natiskan bio latinski tekst himne »Veliča duša moja Gospoda« (Magnificat), koju je na ovome

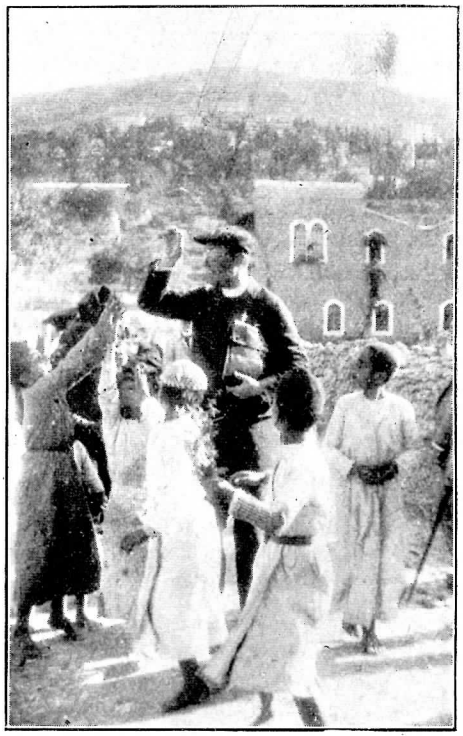

„BAKŠIŠ! BAKŠIŠ!"
Saletila Arapčad dekana Panića u Sv. Ivanu na Brijegu

HRVATSKI HODOČASNICI TRAGOM POHODA MARIJINA

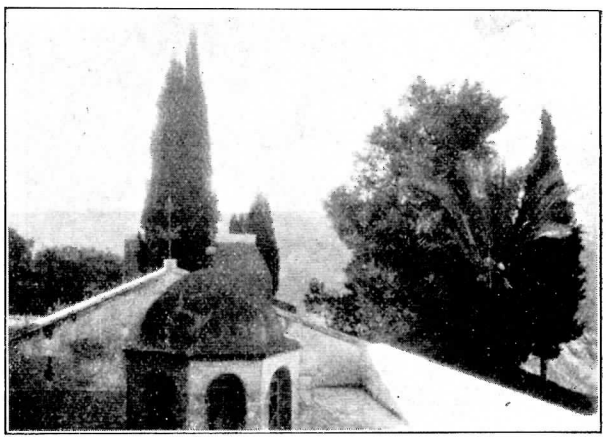

NA TERASI CRKVE POHODA MARIJINA

MALA ARAPKINJA
nosi vodu s Marijina Zdenca

ŠPILJA POHODA MARIJINA
u crkvi kuće Elizabetine

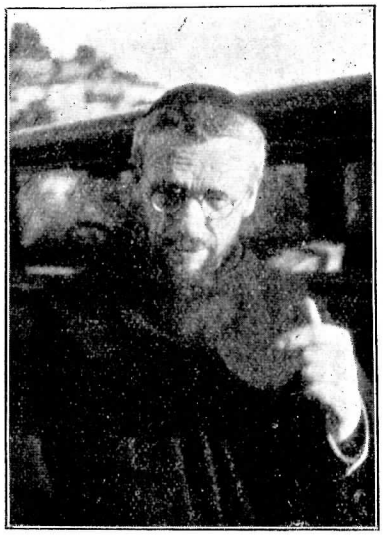

JERUSALEMSKI SLOVENAC
fra Tomaš Perovšek

mjestu spjevala najblaženija među majkama ljudskim. Uđosmo u crkvicu, u kojoj je lijevo oltar, a desno špilja opet s oltarom, do kojega je s lijeve strane zdenac, a desno udubina, gdje je Elizabeta prema predaji sakrila svog malog sinčića Ivana za vrijeme Herodova progona nevine dječice. Obavismo kratku hodočasničku pobožnost, otpjevasmo »Magnificat«, a onda stadosmo razgledavati mjesto, na kojem se nalazimo.

Na tom je mjestu bio ljetnikovac svećenika Zaharije i njegove žene Elizabete. Tu su oni

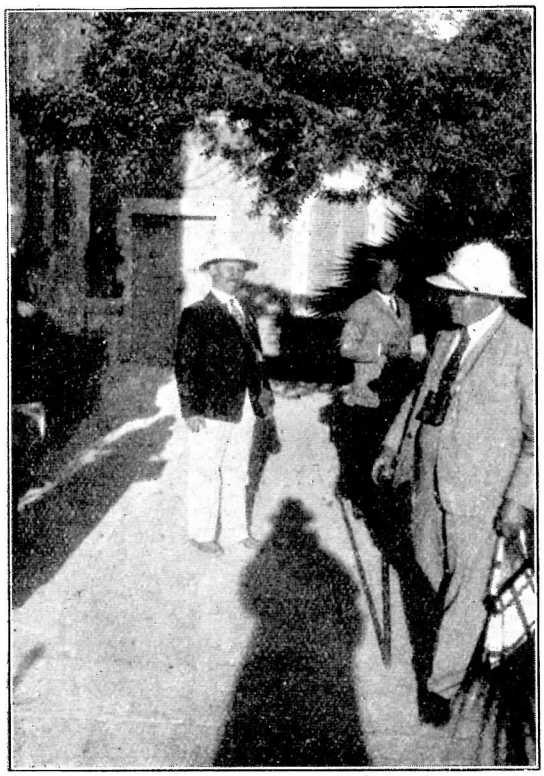

PRED FRANJEVAČKIM GOSTINJCEM
u sv. Ivanu na Brijegu

boravili, kad im je došla Marija u pohode. Nad crkvicom je terasa, s koje je krasan vidik na samostan i vrt. Tu se vide ostaci stare kršćanske bazilike. Danas su franjevci čuvari ovog biblijskog mjesta.

Kad smo izašli iz crkve, na dvorištu su bile dvije redovnice, koje su donijele čipaka, da nude hodočasnicima te da tako nešto uberu za bolesne siromahe, za koje se one brinu. Nedaleko je i njihov samostan, u kojem je pokopan njihov osnivač o. Marije - Alfonz Ratisbonne, slavni židovski obraćenik, koji se proslavio u ovim krajevima mnogim djelima za proširenje kršćanstva među Židovima.

Od svetišta Pohoda Marijina vratismo se istim putem do Marijina zdenca, pa odanle krenusmo prema drugoj crkvi, koja se nalazi usred mjesta. Za nama ide korak za korakom djećurlija vičući: »Bakšiš! Bakšiš!« U jedan mah saletiše dobrodušnog i darežljivog dekana Panića kao dosadne muhe.

Ostaviše nas tek pred crkvom rođenja sv. Ivana. Tu je stajala kuća roditelja Ivanovih, u kojoj su redovito boravili. Tu se u špilji, koja je sad pretvorena u kapelicu, rodio preteča Kristov. Obavismo svečanu pobožnost, kod koje nam je značenje ovog mjesta lijepim govorom prikazao don Bartol Ganza iz Dicma, a onda skrenusmo u franjevački gostinjac, u kojem nas je dočekala fina kapljica vina, na kakvo ne naiđosmo više nigdje u cijeloj Palestini.

Mjesto o. Stanislava pratio nas je na ovaj izlet fra Tomaž Perovšek, Slovenac iz jerusalemskog franjevačkog samostana. Kad smo se vraćali k automobilima, nije ni opazio, kako ga je fotografski aparat »Obitelji« u neobično karakterističnom času uhvatio. Kad u Jerusalemu bude vidio ovu »Obitelj«, bit će mu sigurno drago.

(Nastavit će se.)

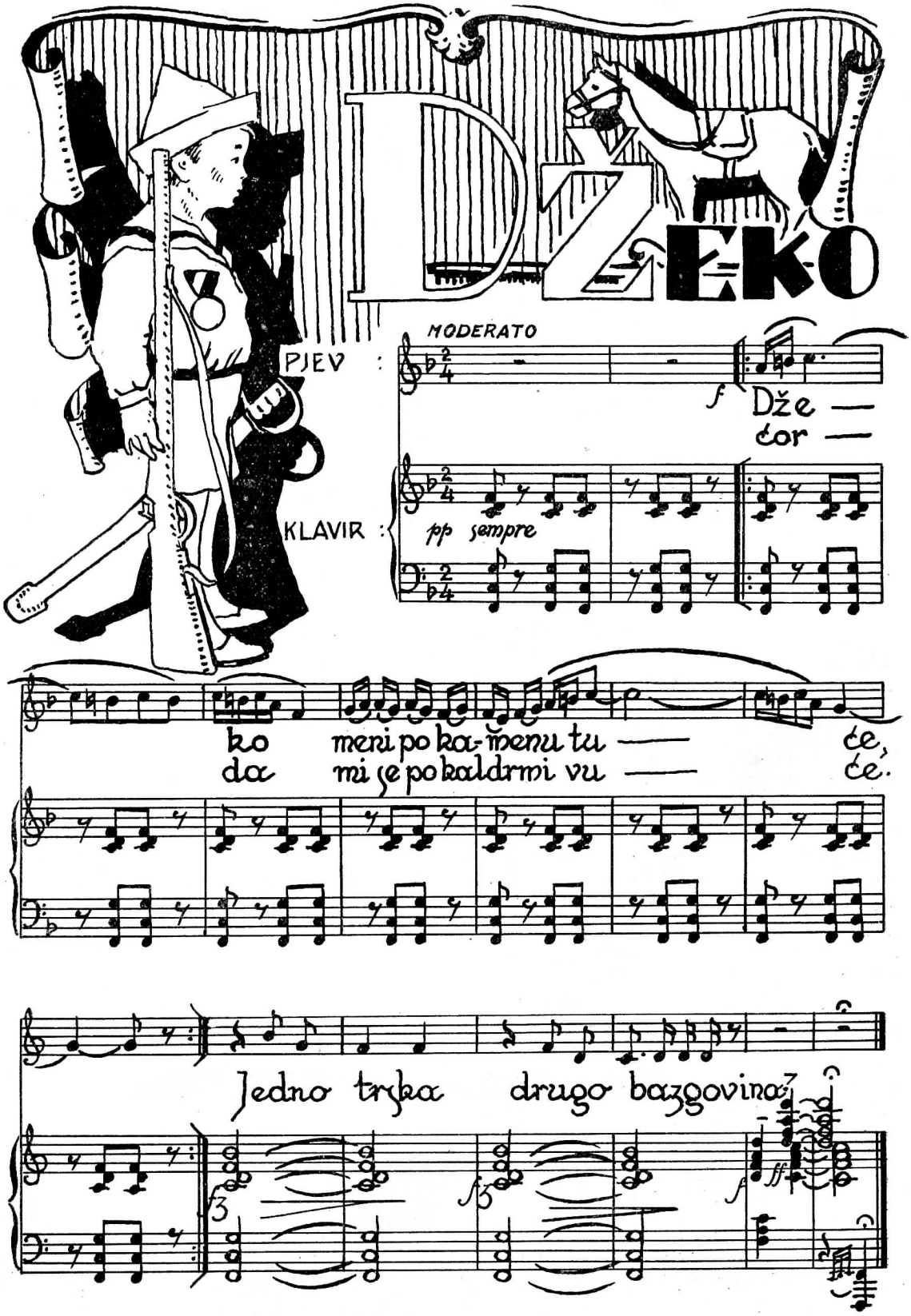
DŽEKO
MODERATO
PJEV :
KLAVIR :
pp sempre
Dže — ko meni po ka-menu tu — će,
ćor — da mi se po kaldrmi vu — će.
Jedno trska drugo bazgovina

KNJIŽEVNOST

Dr. Ćiro Truhelka: STAROKRŠĆANSKA ARHEOLOGIJA, izdanje Knjižnice Općega Znanja, uređuje Petar Grgec, naklada Jeronimskog Književnog Društva, Zagreb 1931., str. 224, sa 140 ilustracija, cijena 60 Din, uvezano u platno 75 Din. — Izašlo je ovo prvo djelo novoosnovane Knjižnice Općega Znanja, koja obećaje pod vrsnim uredništvom prof. Petra Grgeca dati hrvatskim načitanijim i inteligentnijim krugovima izvrsna djela iz sviju grana nauke. Doista početak nije mogao biti bolji i uspješniji nego li ovom knjigom umirovljenog sveučilišnog profesora arheologije dra Ćire Truhelke. Impozantni opseg djela, koji je uza sve to krasno sažet, obilje zanimivih ilustracija, koje osvjetljuju razlaganje učenog našeg arheologa, te ukus na oprema knjige tiskane na posebnom antik-papiru čine knjigu na prvi pogled privlačivom i za one, koji možda prema samome naslovu ostaju ravnodušni. Ali tkogod počne listati po knjizi i čitati je, ne će je odložiti, a da je ne poželi i sam imati. Gotovo bismo ustvrdili, da je nemoguće zamisliti inteligentnijeg čovjeka, koji ovo, zaista pažnje vrijedno djelo ne bi imao u svojoj knjižnici. A tako i sva djela, što ih Knjižnica Općega Znanja bude odsad izdavala. Za ovaj sretni početak treba joj od srca čestitati i zaželjeti joj, da u tom smjeru sretno i odvažno nastavi. Na samo Truhelkino djelo ćemo se do zgode još posebno osvrnuti. Već sada neka bude svima najtoplije preporučeno. Dobiva se kod nakladnika i u svim boljim knjižarama.

Već i prababe naše...

odabirale su za pranje svog rublja Schichtov Jelen sapun. Od tada prošlo je već preko 80 godina — sada već četvrto pokoljenje pere tim sapunom, jer je

SCHICHT ov
JELEN SAPUN

uvijek savršen, uvijek jednako dobar

B. Širola-M. Gavazzi: MUZIKOLOŠKI RAD ETNOGRAFSKOG MUZEJA U ZAGREBU, Etnološka biblioteka sveska 12., uređuje prof. V. Tkalčić, izdaje Etnografski Muzej u Zagrebu, 1931., str. 80. — Ovo zanimivo izdanje Hrvatskog Etnografskog Muzeja daje nam pregledan uvid u rad Odsjeka za pučku muziku, koji je kod tog muzeja osnovan g. 1921. te je navršio već desetu godišnjicu svog uspješnog djelovanja. Rad tog odsjeka vodili su zajednički dr. M. Gavazzi i dr. Božidar Širola, ali cijeli niz godina većinom volonterski ne primajući za to nikakve nagrade. Tek u travnju g. 1930. postao je dr. Širola stalni kustos Odsjeka za pučku Muziku. I dr. Gavazzi i dr. Širola već osam godina obilaze na mahove razne naše krajeve snimajući fonografskim aparatom narodne popijevke, stare liturgijske popijevke, razne druge narodne pjesme, plesove i običaje, ukupno dosad 120 na broju. Osim toga sabire Odsjek za pučku muziku i pučke glazbene instrumente, te ima već prilično lijepu zbirku. Poseban dio ove publikacije posvećen je iznošenju etnografske građe raznih godišnjih narodnih običaja, pa je to za nas, koji smo u našoj »Obitelji« također razvili posebnu akciju za sabiranje narodnih običaja, svakako najzanimiviji dio ove knjige, za koju treba žaliti, što nije uopće tiskana za prodaju,

Z D R A V L J E

Nove ljekovite zrake. Ravnatelj röntgenologijskog odjela u Virhovoj bolnici u Berlinu dr Bucky uveo je novu vrst zraka kao neki općeniti lijek. Te zrake se zovu granične zrake, a stoje po prilici između ultravioletnih i röntgenskih zraka i u sebi sjedinjuju dobra svojstva obih vrsta. Odlikuju se blagošću. Imaju malu prodornu snagu i radi toga su manje opasne od ostalih zraka. Sve liječničke krugove je začudila svestranost tih zraka. Te zrake s vrlo velikim uspjehom liječe teške kožne bolesti, lupus, opekline i t. d. U Beču su počeli na sveučilišnoj očnoj klinici upotrebljavati te zrake za liječenje očiju i ustanovilo se, da su za takve svrhe mnogo zgodnije od ultravioletnih zraka. Velika je njihova pogodnost u tome, što potpuno stišavaju bol. Na istoj klinici bilo je tako teških slučajeva očnih bolesti, gdje već nijesu pomagali nikakvi lijekovi, nego je razvoj bolesti vodio k potpunoj sljepoći. Liječnici su pokušali liječenje s tim novim graničnim zrakama i bolesti je nestalo. Ove zrake još nijesu potpuno ispitane i teško je ustanoviti, odakle njima to osobito svojstvo ozdravljenju. Dosadašnji uspjesi mnogo obećavaju, pogotovo u liječenju kože i kožnih bolesti.

Bijela kuga u Madžarskoj. Poslije strašnih otkrića o nečovječjim zločinima u Tiszazugu, gdje su babice trovale nevinu djecu, žene su slale s istim otrovom svoje muževe na drugi svijet, a djeca svoje roditelje, čitava se Madžarska prestrašila te kulturne podivljalosti, koju neminovno vodi do propasti čitavog naroda. Nedavno je priv. docent dr A. Fekete održao u Budimpešti zanimljivo predavanje o haranju bijele kuge u Madžarskoj. U posljednjih 20 godina broj poroda u Madžarskoj
[illegible] 40.5% na 24.7%, dok se
[illegible]portus) podvostru-
u Madžarskoj
[illegible]00 do 120.000
[illegible]da 70% na
[illegible]rađa

OBITELJ G. IVANA KARLIĆA
opć. blagajnika u Đakov. Selcima
(Za natječaj obiteljskih slika br. 42.)

S P O R T

Svršetak ligaških utakmica. U nedjelju, 23. kolovoza, završene su liga utakmice. Odlučan dan bio je za Concordiu i Hašk, dok je u ostalim grupama pitanje riješeno još pretprošle nedjelje. Za Mačvu je bilo malo škakljivo, ali u nedjelju joj je uspjelo da se plasira na prvo mjesto. Za državno prvenstvo u I. grupi igraju: Građanski, Hajduk i Concordia. U II. grupi igraju: BSK i Sašk, kojem je uspjelo da izbaci vrlo jaku Jugoslaviju.

Kako je rečeno, u nedjelju je bilo odlučno za Concordiu i Hašk. S pravom se ta utakmica s najvećim zanimanjem očekivala. Pitalo se, hoće li jedan ili drugi u prvenstvo. Odlučne utakmice bile su u Zagrebu kao i u Splitu. Concordii je trebao samo jedan bod, da si osigura mjesto. Zato joj je trebalo da pobijedi ili da neodlučno odigra, a ako ni jedno ni drugo, [illegible] joj je preostalo, da Hašk izg[illegible] Splitu.

Hašku je trebalo da poslu[illegible] da pobijedi u Splitu, a Conc[illegible] izgubi u Zagrebu.

Na [illegible]ie
[illegible]o

slabo prodire. Centar Građanskog je najviše zaposlen.

Igra svršava s 2 : 0 za Građanski. U Splitu je istoga dana pobijedio Hajduk Haška sa 5 : 2. Prema tome se za prvenstvo države moraju boriti Građanski, Hajduk i Concordia.

K U H I N J A

ŠTO DA KUHAMO OVAJ TJEDAN?

Nedjelja. O b j e d: Juha od kosti s okrugljicama od jetara. Svinjski kotleti s kupusom. Grožđe. — V e č e r a: Pariški odresci sa salatom od paprike.

Ponedjeljak. O b j e d: Juha od zelenja s rižom. Okrugljice sa šljivama. — V e č e r a: Rezanci na slanini.

Utorak. O b j e d: Juha od vrganja s grisom. Punjena pržolica. Kruške. — V e č e r a: Kiselo mlijeko i kruh s maslacem.

Srijeda. O b j e d: Juha od cvjetače. Punjene paprike. Grožđe. — V e č e r a: Gljive s jajima.

Četvrtak. O b j e d: Juha od krumpira. Bugarski đuveđe. Breskve. — V e č e r a: Palačinke sa šunkom.

Petak. O b j e d: Juha od kima. Kupus i grah s pofeznima. Šljive. — V e č e r a: Kaša od grisa s medom.

Subota. O b j e d: Juha od mozga sa cvjetačom. Benediktinski gulaš. Grožđe. — V e č e r a: Krumpir sa sirom.

Juha od cvjetače s okrugljicama od mozga. Namoči 1 teleći ili 2 svinjska mozga u mlakoj vodi, skini kožicu, priredi male kuglice, namoči u brašnu, jajetu i žemlji te pohaj, dok ne postane svijetlosmeđe. U juhi, u kojoj se kuhalo dosta cvjetače, razmuti 1 do 2 žumanjka, pa je serviraj s onim okrugljicama od mozga. S. A.

K U Ć A N S T V O

Vino od kupina. 3 kg zrelih krupnih kupina opere se i metne u sito, da voda otkapa. Sad se uzme 1 kg šećera (najbolje kocke) i slaže u veliku bocu od krastavaca red kupina, red šećera; gornji red neka su kupine. Boca se zaveže papirom ili krpom i drži na ne prejaku suncu [illegible] do 7 dana, a možda i dulje. Kad [illegible]vrelo na suncu, ocijedi se krpu, ali se kupine ne [illegible]i sok se proci[illegible] [illegible]oji i st[illegible] bo[illegible]

SVEGA POMALO

Veliki koncerat. U bečkom je stadionu nedavno priređen veliki koncerat Johann Strauss III. U orkestru je bilo osam stotina svirača. Velik broj publike je s uživanjem slušao taj koncerat. Računa se, da je bilo prisutno preko šezdeset tisuća ljudi.

Strašna poplava u Kini. Kinezi su pretrpjeli zadnjih godina sve moguće strahote građanskih ratova, glada i bolesti. No sva ta stradanja nijesu gotovo ništa prema strašnoj poplavi, koja je snašla Kinu u posljednje vrijeme. Potpuno je uništena ljetošnja žetva riže. Osamnaest tisuća četvornih milja najrodnijih polja došlo je pod vodu. Valovi su porušili do četiri milijuna kuća i kućica i tako je 23 milijuna ljudi ostalo bez krova, osuđeno na smrt od gladi. Broj mrtvih žrtava se ne da ni približno prosuditi. U opasnosti živi neprestano oko pedeset milijuna ljudi. Poplava zauzima sve veći opseg, jer neprestano kiši. Među bjeguncima pred vodom pojavile su se brojne zarazne bolesti, da nevolja bude još i veća. Dosada su poplavljene dvadeset i dvije pokrajine. Svi ti krajevi su potpuno odijeljeni od svijeta i svaka pomoć je isključena. Takve poplave nije bilo u Kini već sto godina.

Uništavanje slonova. Prema statistici izvoza iz francuske ekvatorske Afrike bilo je u godini 1930. izvezeno iz te kolonije 50.000 slonovskih kljova, radi kojih je ubijeno 48.000 slonova u toj maloj pokrajini. Tomu broju treba dodati još dvanaest do petnaest tisuća kljova, koje su izvezli kriomčari. Engleske kolonije izvoze još više kljova. U samom Londonu, gdje je najpoznatije tržište za slonovu kost, proda se godišnje po prilici 343.000 kg slonove kosti. Na taj način se slonovi brzo i nerazumno uništavaju, a poznato je, da se slonovi vrlo slabo i pomalo razmnožavaju.

Malen uzrok — golem učinak. Neki kobac je htio u mjestu Santa Rosa u Kaliforniji ugrabiti kokoš. U brzini se zaletio u električn[illegible] i struja ga je ubila, a on je pao sav izgoren na zemlju. To je prouzročilo, da su žice također pale na zemlju i dotakle se žične ograde, kojom je bila ograđena čitava velika farma. Struja je projurila ogradom i upalila najprije drveno stupovlje ograde, a odatle se raširila vatra na pšenicu. Za čas je bilo u plamenu četiri stotine jutara za žetvu dozrele pšenice. Vatra se proširila i na dvije susjedne farme, gdje je izgorjelo preko 1600 jutara pšenice, a plamen je uništio i čitavu jednu šumu. 250 vatrogasaca je s velikim naporima jedva uspjelo da lokalizira požar.

Najveći zrakoplov svijeta. Slavu poznatoga zrakoplova »Graf Zeppelin« potisnut će novi zrakoplov američke mornarice »U. S. A. Akron«, najveći zrakoplov svijeta, koji je nedavno potisnut u zrak. Tom prilikom je i svečano kršten u Akronu (Ohio, U. S. A.). Tradicionalnu ceremoniju krštenja obavila je žena predsjednika Hoowera uz prisutnost više od 100.000 osoba. Taj zrakoplov je dug 785 stopa, kapacitet mu je 6 i po milijuna kvadratnih stopa, a nosivost 91 tona. Za pogon ima osam motora, a plovit će brzinom od 80 milja na sat. Izvan kostura zrakoplova nalaze se samo motori i gondola za komandu, a sve ostale prostorije nalaze unutar kostura.

IZ ZAGREBAČKE I HRVATSKE PROŠLOSTI PRIJE 50 GODINA

Kip Majke Božje na Kaptolu. U početku rujna g. 1880. dogotovljen je kip Majke Božje na Kaptolu u Zagrebu s vodoskokom na onom mjestu, gdje je prije stajala kaptolska vijećnica. Kip Bogorodičin, koji je salio pokojni Fernkorn, stoji na visokom kamenitom stupu, a oko podnožja četiri anđela. Polovicu troška dao je grad Zagreb, a polovicu prečasni kaptol, koji je izručio gradu neku zakladu kanonika Popovića, koju je bio ostavio za podignuće i uzdržavanje bunara na Kaptolu.

Vrhbosanska Nadbiskupija. Srpnja mjeseca 1881. Sveti Otac Papa Lav XIII. uspostavio je crkvenu vlast [illegible]pravu u Bosni i Hercegovini, kao [illegible]e u uređenim državavama, to jest podigao je metropolitsku stolicu za svu Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu pod naslovom arcibiskupije vrhbosanske, i još tri biskupije banjalučku, mostarsku i trebinjsku, koja je privremeno bila pod upravom dubrovačkog biskupa. Prvim nadbiskupom vrhbosanskim imenovan je Josip Stadler, bivši profesor opće dogmatike na sveučilištu u Zagrebu, Brođanin, svećenik zagrebačke arcidijeceze.

Carski manifest. Na 15. srpnja 1881. izdao je car i kralj Franjo Josip manifest, kojim se »hrvatska i slavonska krajina spaja s područjem građanske uprave, kraljevinama Hrvatskom i Slavonijom, a time i sa zemljama njegove ugarske krune«.

Pedesetogodišnjica smrti hrv. književnika. Na 20. srpnja 1881. umro je Ivan mlađi V o n č i n a, darovit hrvatski pisac velike naobrazbe u 28. godini života.

R A D I O

Radio izložba u Berlinu. Na 21. kolovoza otvorena je u Berlinu velika radio izložba za godinu 1931. u prisutnosti brojnih počasnih uzvanika, predstavnika industrije, nauke i diplomatskoga kora. Na izložbi je izloženo mnoštvo različitih modela radioaparata. Izložba pruža vrlo lijepu i poučnu sliku čitavoga razvoja radiotelegrafije i radiofonije od prvih početaka do danas. Veliko zanimanje kod posjetnika pobuđuju najnoviji izumi i dotjerivanja radio aparata, koji idu za tim, da se slušanje radio koncerata i radio vijesti učini što ugodnijim i što manje ovisnim o vanjskim atmosferskim utjecajima.

Vaše je dijete već pošlo u školu, pa ga ne zaboravite pretplatiti na

»M L A D O S T I«

Samo 30 Din na godinu

Uprava „MLADOSTI"
Trg Kralja T[illegible]

[illegible]PIJAN I O[illegible]

Š A L E

U gostima. Pogosti prijatelj svoga prijatelja crnom kavom. Ovaj popije, a prijatelj mu reče:

»Da si prije nešto vidio, što sada vidiš, ne bi je pio.«

»Zašto ne? Što bih vidio?«

»Vidio bi prazno dno.«

Kad pijanac razmišlja. Pijanac leži kraj puta i vidi željeznicu, kako juri, i konja, kako trči, pa reče sam sebi:

»Konj pije vodu i trči, lokomotiva isto tako, a ja pijem vino, pa ne mogu s mjesta.«

Ah te godine! Učitelj: »Koliko je sada stara osoba, koja je rođena 1893. godine?«

Učenik: »Da li se radi o muškoj ili ženskoj osobi?«

U trgovini. Lulu uđe u jedan dućan:

»Molim jednu lepezu!«

»Odmah, molim, odmah, milostiva gospođo! Koje vrsti smije da bude?«

»Treba da pristaje mom licu.«

»O, upravo imademo krasnih stvari, rukom bojadisanih...«

Škrtac. Drogist Pimm dođe k münchenskom slikaru Habermannu i pita:

»Recite mi, koliko bi stajalo, da me portretirate?«

Habermann pogleda malo čovjeka i onda odgovori:

»Dvadeset tisuća maraka.«

»Hm. A kad bi ja dao boje...?«

Žrtva Atlantiku. Neki njemački filmski glumac vozio se u Ameriku. Sav zelen od morske bolesti side napokon s broda. Tada mu se približi reporter poznatih novina »Atlantic«:

»Smijem li zamoliti interview za »Atlantic«, sire?«

»Ne,« odgovori glumac, »ja sam Atlantiku već dosta žrtvovao.«

Dvomisleno. »Vi ste sigurno dobili bogat dar od svoje supruge za rođendan?«

»Da, nijesam mogao najednom sve nositi, što sam dobio.«

»Kako to?«

»Darovala mi je dvije kravate.«

U doba križaljki. Učitelj: »Reci mi, Ivica, jedan grad u Španiji!«

Ivica: »Vi sigurno rješavate križaljku, gospodine učitelju?«

Iz škole. Profesor tumači grčku povijest. Najednom provali iz zadnjih klupa smijeh. Profesor ljutit poviče:

»To je ipak prostota! Epaminonda umire junačkom smrću, a ovi se klipani tome smiju!«

Kod advokata. Stranka reklamira kod svoga advokata radi previsokog računa:

»Na 12. lipnja stavili ste u račun dvije upute, a ja sam toga dana bio samo jednom kod vas.«

»Vi zaboravljate,« odgovori advokat, »da ste se još jednom povratili i pitali me, da li ste ostavili svoj kišobran.«

Ugodno zanimanje. »Što ste vi, dragi prijatelju?«

»Poreski ovrhovoditelj.«

»Onda ste vi čovjek, kojega ljudi baš ne žele rado vidjeti.«

»Naprotiv. Svaki mi kaže: Ah, dođite, molim vas, još jednom...«

ZADRUŽNA PUČKA ŠTEDIONICA

k. z. u ZAGREBU

TRG KRALJA TOMISLAVA 21.

prima uloške i daje zajmove uz najpovoljnije uvjete

M O D A

TRI MODERNA ŽENSKA JESENSKA ODIJELA

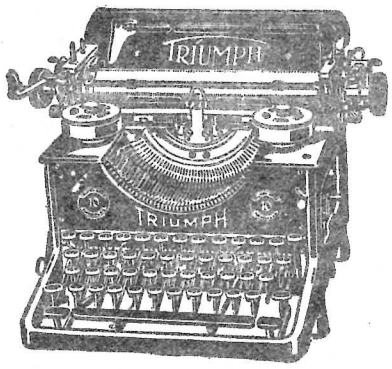

Vrhunac savršenosti!

Veliki kao i mali novi modeli 1931.

Triumph

pisaći strojevi.

Samoprodaja:

Pavao Patrčević, Zagreb.

Petrinjska ulica 35. Telefon 56-78.

Ovdje odrezi!
Odgonetački kupon
36. broja „Obitelji" 1931.

ZAGONETKE

Križaljka

Sastavio *Miroslav Majnarić*, Zorkovac

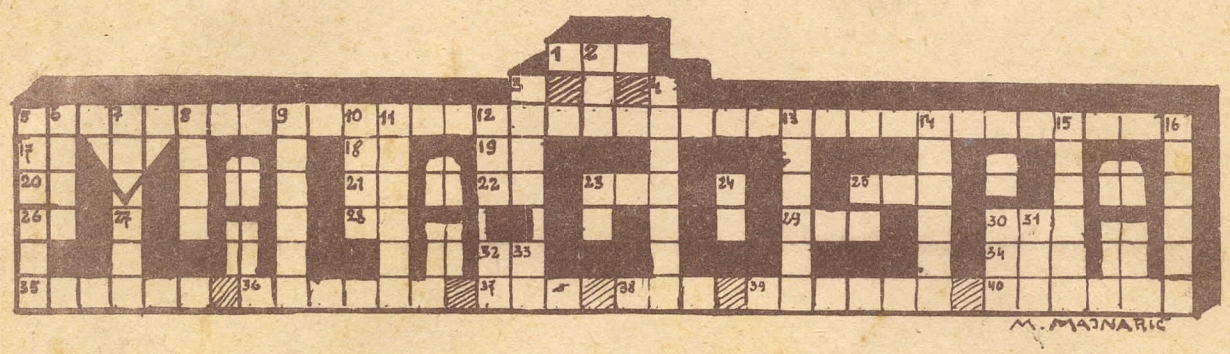

Vodoravno: 1. Insekti. 5. Operета od domaćeg skladatelja sa njegovim imenom. 17. Prva dva slova pod 6. okomito. 18. Pokazna zamjenica. 19. Ptica (prvo i peto slovo). 20. Francuski član. 21. Internacionalni izraz za broj. 22. Dva samoglasnika. 23. Crkveno ruho (bez at). 25. Mjerilo vremena. 26. Svršetak nekih franc. glagola. 28. Dva samoglasnika. 29. Alkohol. 30. Nizina. 32. Stara mjera (bez o). 34. Dio glave (množina). 35. Okrug u pruskorajnskoj provinciji. 36. Broj. 37. Muško ime. 38. Šahovski izraz. 39. Žensko ime (bez i). 40. Šumsko drvo i ponor.

Okomito: 2. Udarac. 3. Uzvisina. 4, Mjesto liječenja. 5. Žensko ime. 6. Treba kočijašu. 7. I (franc.). 8. Podanik jedne Sjev. države. 9. Sjev. narod. 10. Vulkan u Juž. Evropi. 11. Kućna potrepština. 12. Žensko ime. 13. Židov. 14. Primjedba. 15. Njemačko muško ime. 16. Podanik jedne države u Evropi. 24. Kemijska oznaka za jedan metal. 27. Omiljela igra. 30. Drvo. 31. Izraz čuđenja. 32. Upitna zamjenica (skrać.). 33. Lice u narodnim pjesmama.

ŠAH

Problem br. 39. (8)

W. Wood

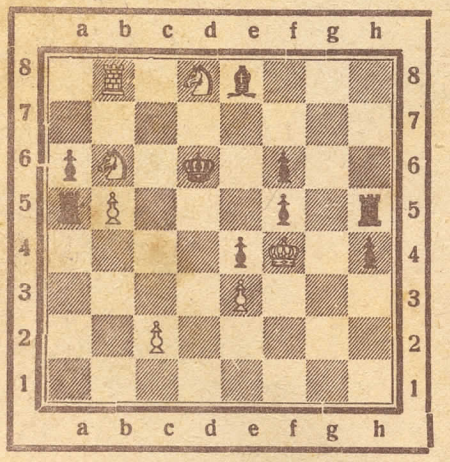

Bijeli matira u tri poteza.

ODGONETKE IZ 25. BROJA »OBITELJI«

1. Križaljka. Vodoravno: 1. Tom. 3. ris. 4. Ada. 6. tpo. 9. Oto. 10. ora. 12. Drina. 14 ongle. 16 si. 17. Kalista. 19. vo. 21. flora. 23. ara. 24. norma. 27. ti. 28. go. 29. tam. 30. do. 31. da. 33. Ante. 34. as. 36. bo. 38. prah. 39. Niger. 41. senta. 42. analiza. 44. dan.

Okomito: 1. Tara. 2. mast. 4. Atika. 5. Dona. 7. Pont. 8. organ. 9. or. 11. al. 12. Diogen. 13. alat. 14. osam. 15. Evropa. 16. sl. 18. Ivan. 20. om. 21. fin. 22. ro. 25. od. 26. Ada. 27. ta. 32. ah. 34. aga. 35. san. 36. bez. 37. ona. 40. rad. 41. sin. 43. la.

2. Posjetnica: Upraviteljica bolnice.

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 21. rujna. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se žrijebom podijeliti na koncu tromjesečja

GDJEGOD JE POTREBNA MASAŽA

BRZO POMAŽE

ALGA

Dobiva se u apotekama i drogerijama i svim boljim trgovinama 1 boca Din 16·—